

Lietuviška medinė garinė pirtis

Lietuviai vieninteliai pasaulyje moka statyti žemines pirtis, pusiaužemines, juodąsias (dūmines) pirtis, baltąsias pirtis iš rąstų arba molio su šiaudais, pirtis su krusnėmis, ant kurio įkaitusių akmenų pilamas vanduo garui susidaryti, žemaičiai iki mūsų dienų dar naudoja ir kubilines pirtis, t.y. į bet kurioje iš aukščiau minėtų pirties į būtinai karšto vandens kubilą meta iš upių ištrauktus iki raudonumo įkaitintus akmenis (čia irgi reikia žinoti kokie tai turi būti kubilai, koks vanduo ir kokie akmenys).

Aišku, pats didžiausias pirtininkų menas yra vantų paruošimas, surišimas, išdžiovinimas, šutinimas, kad periantis nenukristų lapai.

Apie patį pėrimąsi net ir kalbėti būtų šventvagiška, - čia jau visų lietuviškos garinės pirties menų viršūnė ir reikalaujanti atskiro didelio straipsnio. Kam teko pasinaudoti gero vanotojo paslaugomis, tas jau amžiams nebepamirš šios palaimos. Metraščiuose randame, kad Vytauto laikais geras perėjas kainavo tiek pat, kiek keturi žirgai. Perėjai profesionalai savo amatą perduodavo iš kartos į kartą, net būdavo atskiri kaimai, kurių visų gyventojų amatas būdavo mokintis pėrimo meno ir jie savo vaikus, jaunimą ruošdavo atsakingam pirtininkų darbui didikų ir bajorų dvarų ir rūmų pirtims. Kažin kodėl šiandien Lietuvoje niekas, net darbo birža nusteigia pirtininkų akademijos?...

Kodėl lietuviai nebežino apie lietuviškas pirtis (6-dalis)

Parašė

Šeštadienis, 27 Birželis 2009 00:00 - Paskutinį kartą atnaujinta Šeštadienis, 27 Birželis 2009 10:02

kvėpuoti, kad nebūtų karštu garu pažeidžiami kvėpavimo takai, daromos su plyšiais grindyse tarp grindlenčių, - čia ir yra didžioji paslaptis ir didysis skirtumas nuo kitų tautų pirtų.

Kad garinėje gautųsi aukštos kokybės garas, reikia laikytis sekančių taisyklių:

- Kubiliuku reikia pasemti karšto vandens, jį aromatizuoti (žiūrėkite žemiau) ir kaušu apšlakstyti sienas;
- Kaušu (200 ml) tolygiai, staigiais judesiais pilti karštą vandenį ant įkaitusių akmenų. Pirmajam užėjimui pilti ne daugiau trijų kaušų. Palaukti 3 minutes, kad garas nusėstų ir lipti ant plautų. Per kitus užėjimus garo darytis tiek, kiek pakelia organizmas, nes ne kiekvienas žmogus vienodai gali iškęsti karštą garą.

Kalbant apie vanojimo meną, pirmiausia reikėtų pradėti nuo vantų paruošimo vanojimuisi.

Tai taip pat sena tradicija. Kiekviena šeima pasiruošia ne mažiau kaip 50 vantų ir yra nepriimta su ta pačia vanta eiti du šeštadienius iš eilės. Organizuojant pirties procedūras stengiamasi, kad vienam prausiantis, kitas galėtų pirtis. Dar stengiamasi užteiti į garinę taip, kad galėtų vienas kitą išperti.

Ruošiant vantas vanojimuisi, jas reikia 15-20 min. palaikyti šaltame, o tada 1-2 min. karštame vandenyje. Vanta visada bus pakankamai kvapni, minkšta, lapai nebyrės, ir jos gali užtekti 2-3 pirtims.

Po vantos šutinimo vanduo pasidaro tamsus, savo spalva primenantis žaliąją arbatą. Šiuo užpilu, 1x10 atskiestu verdančiu vandeniu, laistomi akmenys ir sienos. Garinėje maloniai pakvimpa. Po visų pirties procedūrų tuo pačiu užpilu sveika išsitrinkti galvą (stiprina plaukų šaknis, naikina pleiskaną).

Kodėl lietuviai nebežino apie lietuviškas pirtis (6-dalis)

Parašė

Šeštadienis, 27 Birželis 2009 00:00 - Paskutinį kartą atnaujinta Šeštadienis, 27 Birželis 2009 10:02

Ką daryti, jei nėra kada laikytis teisingos „technologijos“, bet vanta perdžiūvusi? Tokiu atveju vantą reikia suvilgyti karštu vandeniu ir 1-3 sekundes palaikyti virš karštų akmenų sukinėjant bei purtant (kad neužsidegtų). Vanduo lašės ir virs garais, puikiai iššutins net ir pačią sausiausią vantą. Šią procedūrą pakartokite 2-3 kartus per 1-2 min. Reikia atidžiai stebėti, kad ant akmenų nenubyrėtų lapai, - jiems ėmus degti, teks kvėpuoti svilėsiais. Be to, būkite labai atsargūs – galite nusideginti rankas.

Blogai iššutinta vanta garinėje trintis nevertėtų. Pirma, aštriomis šakelėmis galima susižaloti odą – pirtyje ji tampa labai jautri. Antra, blogai iššutusios vantos šakelės lūžinėja, o lapai byra. Antrajam pėrimuisi tokia vanta taip pat nebetinka. Tai ypač būdinga ažuolinėms vantoms, kurios neretai būna šiurkščios ir trapios, išskyrus tik jaunas šakeles.

A.Vincentas Sakas

Laukite tęsinio